

личитих конфесија и религија. При томе се, између осталог, прави раз-

лика између неизбежног зла и онога које се могло избећи, као и о улози људске слободе и његове одговорности за зло.

Шта, заправо, треба под злом („malum“) разумети и у чему је његов узрок? Аутори показују да интеракција Бога са човеком

(„Зашто Бог допушта зло?“) и човека („Да ли смо ми по природи зли?“)

припадају од самог почетка драми људске егзистенције. Јовове оптужбе имају снагу, да и мимо провалија и урвина између хришћана, Јевреја и муслимана, постану спајајућа нада, што посебно истиче оријенталист Кермани у своме прилогу.

Аутор Инголф У. Далферт је пензионисани професор систематског богословља и философије религије на Универзитету у Цириху, а од 2008. г. је он професор философије религије на Claremont Graduate University у Калифорнији.

Сва три прилога су дубоке и диференциране ерминевтичке рефлексije о проблему зла.

Зоран Ангрић

Tilman Seidensticker, *Islamismus. Geschichte, Vordenker, Organisationen*

С. Н. Beck Verlag, München, 2014

127 Seiten; 18 cm

ISBN 978–3406660696

Тилман Зајденштикер, *Исламизам. Историја, узори, организације*

Исламолог Тилман Зајденштикер излаже у овој концизно написаној монографији – Tilman Seidensticker, *Islamismus. Geschichte, Vordenker, Organisationen* – диференциран преглед разлика између салафиста, муслиманске браће, вехабија и објашњава њихове лајт-мотиве и циљеве. Једно посебно поглавље је посвећено питању оправдања насиља.

Милитантни исламизам је ступио 6. октобра 1981. г. на светску бину. На једној војној паради у Каиру је са једног камиона испред почасне трибине скочило више атентатора и рафалима пушака пуцало у почасне госте. Пред камерама је египатски председник Анвар Ел-Садат био изрешетан. Атентатори су били исламистичка

група Ал-Цихад. Они су се надали да ће убиством председника изазвати исламску народну револуцију. Узалуд. Само две године раније, са исламском револуцијом у Ирану је отпочео Ајатола Хомеини доласком на власт: он је тада прокламовао Исламску републику.

Два феномена избијају на површину: са једне стране, исламски мотивисано насиље као средство борбе и са друге стране, држава која све области живота жели да пројме исламском традицијом.

Исламизам је у основи много старији. Исламолог из Јене, Тилман Зајденштикер види његове корене у 18. веку. Узроке исламизму Зајденштикер види у непревазиђеној болећивости и сујети муслимана због изгубљене негдашње моћи и утицаја. Исламизам је ојачао као анти-реакција кроз основање Израела 1948. г., као и из горког пораза арапске стране у „шестодневном рату“ 1967. г. Ислам је постајао у све већој мери политички путоказ, будући да су социјалистички и панарапски експерименти остали безуспешни пред задатком да људима омогуће благостање и перспективу.

Зајденштикер објашњава различита исламска струјања и традиције. При томе постаје јасно да његов фанатични спектар није феномен 20. или 21. века. Кроз утицај саудијског новца и мисије у исламском свету, доживело је ултраконзервативно учење салафиста свој широки пријем.

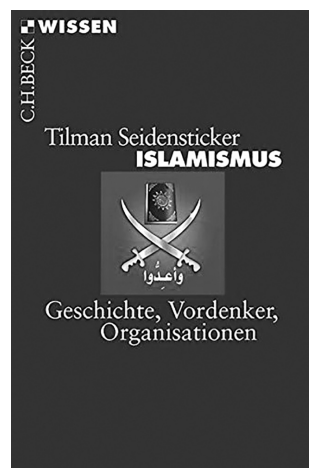
Из вехабизма је настао салафизам – такође један строго конзервативан верски правац. Њихов циљ је чиста и строга, на теократским принципима уређена исламска држава.

Исламске организације делују као места регрутовања политичког кадра. Једни делују аполитично, други отворено политички, а трећи притајено у подземљу. Аутору полази за руком да читаоцу са Запада објасни парадокс привидно ирационалног деловања исламиста као рационалну калкулацију. Аутор свуда види социјалне и политичке неуспехе као извор фрустрације када се муслимани позивају на славну прошлост и њих у будућност пројектују.

Да ли цихад, свети рат, офанзивно води ка ширењу ислама или дефанзивно ка његовој заштити, остало је спорно.

Аутор нуди у кратким биографским скицама узор исламизма. Он описује и значајне организације и партије, као што су Хамас, Ал-Каида или турска АКП.

Врло успела монографија о једном актуелном феномену, који ће нас још деценијама пратити.

Зоран Андрић